

Remissyttrande

Datum: 2024-01-29

Diarienummer: U2023/02898

Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet

Volvokoncernens remissyttrande Forskningsfinansieringsutredningen

Volvokoncernen tackar för möjligheten att lämna synpunkter på slutbetänkandet från Forskningsfinansieringsutredningen (SOU 2023:59).

Vi ser positivt på och förstår behovet av en omstrukturering av dagens statliga forskning- och innovationsorganisation. En helt avgörande utgångspunkt för en kommande organisationsförändring är dock att det inte skapas ett "vacuum" i systemet. Vi är i en digital transformation och i en omställning till fossilfrihet samtidigt som vi har bråttom då både våra egna klimatmål och lagstiftning kräver det. Forskning, innovation och marknadsimplementering sker först där förutsättningarna är gynnsamma. Det blir viktigt att uppskatta vilka risker (t ex kopplat till höga kostnader och minskad produktivitet) som kan uppstå till följd av en omorganisation.

Det är också avgörande att en organisationsförändring inte resulterar i neddragningar av resurser för forskning och innovation eller olyckliga omprioriteringar som urholkar de allt ökade behoven inom vår industri. Vi ser snarare ett behov av att de statliga resurserna behöver öka, både för att säkra att Sverige står sig konkurrensmässigt under en omorganisation samt eftersom ambitionsnivån i statens forsknings- och innovationssatsningar är nära sammankopplad med var industrin väljer att placera och utveckla forsknings- och utvecklingsverksamhet.¹

Vi har enorma möjligheter i Sverige: vi har stora industrier som satsar mer och mer för varje år på forskning och utveckling, vi har en väletablerad triple-helix-tradition och vi har en industri i framkant i den gröna och digitala omställningen. När samhälle, akademi och näringsliv krokas arm och kraftsamlar inom områden där vi har chans att vara världsledande får detta positiva effekter för svensk konkurrenskraft och på förmågan att lösa samhällsutmaningarna. Dessa möjligheter behöver stärkas och ytterligare stimuleras i en framtida forskning- och innovationsorganisation.

I korthet är våra generella budskap följande:

- En ny organisation för forskning och innovation behöver inkludera ett tydligt syfte att behålla och stimulera näringslivets FoU i Sverige.
- Forskning och innovation behöver säkras inom områden där Sverige kan konkurrera och kan knyta till oss internationella forskare på världsnivå. Behovet av spetskompetens är stort.
- Vi ser än mer behov av ökade medel för behovsdriven tillämpad forskning och innovation baserat på samhällsutmaningarna som driver industrins omställning och fortsatta konkurrenskraft. Nyttiggörande av forskning måste vara ett starkt ledord och ges tillräckligt utrymme.
- Säkra systematisk samverkan med för Sverige viktig industri i forskningsprioriteringar för Sverige. Det är viktigt att inte dra ner på det som fungerar idag och är av fundamental vikt för Sverige.

¹ Se även Volvokoncernens inspel till Forskning- och innovationspropositionen 2025-2028

Remissyttrande

Datum: 2024-01-29

Diarienummer: U2023/02898

Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet

- Utbildning och forskning behöver tydligare kopplas samman, då kompetens- och forskningsbehoven speglar varandra.
- Framtidens system måste kunna stötta systemdemonstratorer, infrastrukturer, samverkansplattformar där näringsliv, samhälle och akademi möts.
- Sveriges roll i EU:s Fol-program behöver stärkas, genom synkning av innehåll och tid, finansiell stöttning till institut och akademi samt till nationella kraftsamlingar som kan skalas upp.

Fördjupade kommentarer:

- Utredningen har som ett kritierium att en ny organisation för forskning och innovation *behöver säkra kunskap och innovationsförmåga som krävs för att lösa samhällets utmaningar och bidrar till näringslivets konkurrenskraft*. Vi vill till och med understryka att organisationen också bör ha som tydligt syfte att **behålla och stimulera näringslivets Fol i Sverige**. En framgångsrik svensk exportindustri är en förutsättning för att samhället ska få de resurser och de lösningar som krävs för att fortsatt kunna utveckla välfärden. Den tillverkande industrin inklusive leverantörsföretag, har en särställning i det svenska samhället när det gäller arbetstillfällen, investeringar, exportinkomster och innovationsförmåga.
- Dagens Fol-system har på många sätt fungerat bra när det gäller att stimulera forskning och innovation inom fordonsindustrin, exempelvis genom FFI-programmet. Ett faktum är också att svenska bolag inom fordonsindustrin ligger i absoluta framkant i utvecklingen mot fossilfrihet. Dock är konkurrensen från andra länder hård, och det är av avgörande betydelse att innovationssystemet fortsätter att stödja fordonsindustrins och transportsektorns omställning. Det bör också tas i beaktande att om man konsoliderar dagens system i tre (eller två) myndigheter, och dessa får bredare uppdrag, riskerar vissa kompetensområden att inte få samma fokus. Det kommer att bli viktigt att de nya myndigheterna säkrar tillräcklig kompetens så Sverige inte tappar utvecklingen inom viktiga områden. Exempelvis att kompetens som byggts upp i sektorsmyndigheter, t.ex. Energimyndigheten och Trafikverket, tas tillvara i en ny organisation och att de eventuella nackdelar med att separera Fol-finansieringen från övrigt myndighetsuppdrag hanteras.
- Utredningen trycker på behovet av att organisationen *ger en tydlig riktning, agerar proaktivt och ökar förmågan till prioriteringar i det svenska systemet för forskning och innovation*. Forskning och innovation behöver säkras inom områden där Sverige kan konkurrera och kan knyta till oss internationella forskare på världsnivå. Nära samverkan med industrin för att identifiera dessa områden blir därför avgörande i en kommande forskning- och innovationsorganisation. Det behövs incitament för ökad specialisering och profilering både vid universiteten och högskolorna i syfte att trygga tillgången till excellens och kompetensförsörjning. Satsningar på spetsforskning kommer att krävas inom svenska styrkeområden som tydligt kan kopplas till svensk industris framtida konkurrenskraft. Det blir avgörande att industrins involvering i styrningen av Fol-

Remissyttrande

Datum: 2024-01-29

Diarienummer: U2023/02898

Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet

organisationen inte blir för svag. Även om myndigheterna har huvudlokalisering i Stockholm, vill vi skicka med att tät dialog med aktörer i hela landet är viktigt, och skulle kunna underlättas av regional närvaro.

- Utredningen understryker behovet av att *värna den fria forskningen* och att *stimulera internationellt konkurrenskraftig och banbrytande forskning*. Vi instämmer i den stora betydelsen av forskarinitierad och nyfikenhetsstyrd forskning för lärosätenas konkurrenskraft och dess betydelse som bas även för mer tillämpad forskning. Internationellt starka svenska universitet och högskolor är en viktig hörnpelare i ett effektivt forsknings- och innovationssystem.
- Vi anser att systemet behöver en balans som speglar samhällets och industrins behov; en balans mellan akademisk grundforskning, tillämpad forskning, behovsmotiverad forskning och forskningsbaserad innovation. Det är oerhört viktigt att behovsmotiverad forskning och innovation får stärkta resurser mot dagens system eftersom det bland annat möjliggör strategisk samverkan mellan akademi, samhälle, institut och industri. Det möjliggör också att forskning kan nyttiggöras och omsättas i produkter och tjänster samt att samhället kan tillgodogöra sig den kunskap Sverige har investerat i. Beroende på att det inte är helt tydligt var fokus ligger inom Myndigheten för strategisk forskning samt då Innovationsmyndigheten föreslås få en förhållandevis liten budget, så vill vi understryka vikten av att fokus på nyttiggörande och innovation inte blir för liten. Det är också tydligt att för nyttiggörande på riktigt behöver FoU och regelverk- och policyutveckling tydligare kopplas samman och integreras i hela FoU-kedjan. Då alltmer synergier krävs mellan olika områden, gäller detsamma för ny policyutveckling. Utredningen pekar på detta behov och att ansvaret ligger hos Innovationsmyndigheten. Vi kan dock se att detta tydligt också måste integreras i Myndigheten för strategisk forskning.
- Utredningen anser att organisationen bör vara *enkel, tydlig och har låga administrativa kostnader för de som söker och de som erhåller medel*. Vi instämmer i att detta är en bra utgångspunkt för en ny organisation. Idag har de forskningsfinansierande myndigheterna vitt skilda system med olika upplägg som tidsmässigt generellt inte är i linje med varandra. Därtill tolkar olika aktörer befintliga regelverk olika. En bättre samordning och konsolidering, som utredningen föreslår, skulle kunna skapa en kraftigt minskad administrativ börda, minska överlapp samt korta handledningstiderna. När det gäller Innovationsmyndigheten och Myndigheten för strategisk forskning ser vi att det blir extra viktigt med förnyade instrument, vilket utredningen också understryker. Vi ser behov av systemdemonstrationer, pilotprojekt och att den tillämpade forskningen får tillgång till test- och demonstrationsmiljöer som kan främja, påskynda och möjliggöra samverkan mellan olika aktörer och på riktigt identifiera de hinder för implementering som kan uppkomma när det gäller exempelvis affärsmodeller, beteendefrågor, infrastruktur eller regelverk. Staten behöver tillhandahålla medel för att ny samhällsnyttig teknik ska kunna demonstreras och utvärderas under realistiska

Remissyttrande

Datum: 2024-01-29

Diarienummer: U2023/02898

Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet

betingelser för att därefter kunna introduceras i stor skala i samhället. Nya kraftfullare instrument och större myndighetsövergripande satsningar som möjliggör för systemförändringar kommer att bli nödvändiga. Agila former och finansieringsverktyg som snabbt kan anpassas efter ett samhälle i transformation blir viktigt. Vi ser samtidigt behov av spelregler och instrument som är långsiktiga. Med agilitet inbyggt kan instrumenten justeras över tid.

- När det gäller ansvaret för **forskningsinfrastruktur** föreslås i utredningen att denna uppgift ligger på Vetenskapsmyndigheten, vilket är rimligt vad gäller forskares användning av infrastrukturen. Däremot när det gäller industrins deltagande i både uppbyggnad och användning av forskningsinfrastruktur skulle detta kunna vara ett ansvar som ligger inom Myndigheten för strategisk forskning. Dagens forskningsinfrastrukturer används idag inte i tillräcklig utsträckning av industrin. I framtiden kommer vi i högre grad att behöva infrastrukturer baserade på industrins behov och vi ser att dessa infrastrukturer kan vara ett bra sätt att dela risk i tidiga utvecklingsfaser. Dessutom kommer det krävas tät samverkan med Innovationsmyndigheten för att inte riskera att viktiga områden faller mellan stolarna. Det är viktigt att denna uppdelning av olika infrastrukturer mellan myndigheter inte leder till stuprör och vi tror att ytterligare analys av vad som vore den bästa ansvarsfördelningen kan behövas.
- Utredningen understryker att organisationen ska bidra till *forskning som ger förutsättningar för forskningsanknuten utbildning och livslångt lärande* och att den framtida organisationen utvecklas för att stödja kopplingen mellan forskning och utbildning. Detta instämmer vi i och understryker också betydelsen av att utbildningssystemet matchar behoven i samhället. Vi behöver kunna utveckla, attrahera och behålla medarbetare inom våra företag för att kunna dra nytta av FoU-investeringar. Breda finansiella satsningar inom kompetensutveckling och livslångt lärande behövs för att på lång sikt säkra transformation och framtida konkurrenskraft. Detta ska inte vara punktinsatser utan kontinuerliga och dynamiska satsningar. Näringslivet och lärosätena kan tillsammans göra mycket gällande livslångt lärande och utbildningssystemet behöver matcha behoven i samhället. Högskolor och universitetet behöver dock ett särskilt uppdrag och finansiering för att möta behov av kompetensutveckling och utbildning av yrkesverksamma och det krävs att undervisning på kurser för yrkesverksamma uppvärderas inom den högre utbildningen. Dessutom behöver antagningsprocesserna förenklas. Forskningsfinansiärer skulle kunna få i uppdrag att säkerställa kompetensutveckling av FoU-resultat från genomförda initiativ genom att dedikera finansiering till kompetensutveckling och även rikta utlysningar mot byggande av spetskompetens.
- Utredningen trycker på behovet av att det nya systemet *ska skapa goda förutsättningar för internationella samarbeten som stärker svensk forskning och innovation*. Med den riktning som utredningen föreslår ser vi goda förutsättningar för att stärka möjligheterna att ta del av de finansieringsmöjligheter som EU:s forsknings- och innovationsprogram erbjuder. Staten bör kunna stimulera en större samordning och synergi mellan svenska program och EU:s olika forsknings- och innovationsprogram. Idag arbetar de svenska och de europeiska programmen efter olika regelverk och olika tidsskalor. Ansvarig

Remissyttrande

Datum: 2024-01-29

Diarienummer: U2023/02898

Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet

myndighet skulle också systematiskt kunna arbeta med påverkan på EU-programmen så att möjligheterna att utlysningar rimmar med Sveriges behov ökar.

Volvokoncernen bistår gärna vidare i diskussioner om forskning- och innovationsbehoven framåt.

Göteborg 2024-01-29

Sofie Vennersten, Director Public Policy & Regulatory Affairs

AB Volvo

Om Volvokoncernen

Volvokoncernen är världsledande tillverkare av lastbilar, bussar, anläggningsmaskiner, marin- och industrimotorer och kompletta finansiella tjänster och service. Vi finns på 190 marknader och fyra kontinenter och har omkring 100 000 anställda globalt. Under 2022, uppgick nettoförsäljningen till 473 miljarder svenska kronor. Det gör Volvokoncernen till Sveriges största privata företag när det gäller omsättning. Volvokoncernen lägger ca 6% av vår totala omsättning på FoU. Med 7300 anställda inom FoU (2022) är Volvokoncernen ett av Sveriges största företag inom FoU. 2022 investerade vi ca 15 miljarder kronor på FoU i Sverige. Detta motsvarar ca 60% av vår totala forsknings- och utvecklingsbudget (globalt var siffran ca 25 miljarder kronor). Detta trots att vi har mindre än 3% av vår försäljning i Sverige.